

AFET DÖNEMLERİNDE BARINMA İHTİYACINA YANIT OLARAK GSB YURTLARI MODELİ

MUHAMMED ERKAM KOCAKAYA

SETA | PERSPEKTİF

MART 2023 · SAYI 358

- Dünyada afetzedelerin barınma sorunu nasıl çözülmektedir?
- GSB yurtları ve acil durumlarda barınma işlevinde koronavirüs salgını dönemi tecrübesi nasıl okunmalıdır?
- 6 ve 20 Şubat depremlerinin sonrasında afetzedeler için GSB yurtlarının katkısı ne düzeyde olacaktır?

GİRİŞ

6 Şubat 2023'te 7,7 büyüklüğünde Gaziantep'in Şehitkamil ilçesinin Sofalaca köyü merkezli ve aynı gün öğleden sonra 7,6 büyüklüğünde Kahramanmaraş'ın Ekinözü ilçesi merkezli iki deprem gerçekleşirken¹ Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz bölgelerindeki on bir ilde yıkıma neden olan "asrın felaketi" yaşanmıştır. Arama kurtarma ve enkaz çalışmaları bölgede devam ederken 20 Şubat 2023'te 6,4 büyüklüğünde Hatay'ın Samandağ ilçesinin Büyükçat köyü merkezli gerçekleşen üçüncü deprem ise iki depremde yıkılmayan binaların da yıkılmasına neden olmuştur. Bu süreçte arama kurtarma ve enkaz kaldırma faaliyetlerinin yanı sıra bölgede kalanlar için geçici barınma merkezleri oluşturulmakta ve düzenli yardımlar ulaştırılmaktadır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) açıklamasına göre 27 Şubat itibarıyla 44

bin 374 vatandaşımız vefat etmiş, 1 milyon 914 bin 292 vatandaşımıza ise çadır, konteyner, otel, Gençlik ve Spor Bakanlığının (GSB) yurtları,² Milli Eğitim Bakanlığının tesisleri, kamu misafirhaneleri ve diğer tesislerde barınma hizmeti sunulmaktadır. 6 Şubat depremleri üzerine depremden etkilenen on bir ili kapsamak üzere cumhurbaşkanı tarafından ilan edilen ve TBMM tarafından onaylanan olağanüstü hal (OHAL) kararı ile GSB yurtları son derece önemli bir acil durum işlevi üstlenmiştir. 81 ildeki yurtlar depremzedelerin barınma, beslenme, tedavi, rehabilitasyon ve güvenlik gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzere tahsis edilmiştir. 22 Şubat itibarıyla 200 bin depremzede için yer ayrılırken 160 bin kişinin yerleştirilmesi tamamlanmıştır.

Dünya geneline bakıldığında afet durumlarında ülkeler, afetzedelerin ihtiyaçlarını karşılamak ve onların güvenliğini sağlayarak rehabilite etmek üzere ge-

1 "Kandilli Rasathanesi 6 Şubat 2023 Sofalaca-Şehitkamil-Gaziantep; Ekinözü-Kahramanmaraş ve 20 Şubat 2023 Hatay Depremleri Ön Değerlendirme Raporu", Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/wp-content/uploads/2023/02/022023_Kahramanmaras-Gaziantep_Hatay_BDTIM_On_degerlendirme_raporu.pdf, (Erişim tarihi: 27 Şubat 2023).

2 Kredi Yurtlar Kurumu (KYK) olarak tanımlanan yurtlar 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin ilgili maddeleri uyarınca GSB Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü bünyesinde hizmet vermektedir. Bakanlık sitesinde yeni isimle "GSB yurtları" olarak ifade edilmektedir.

MUHAMMED ERKAM KOCAKAYA

Lisans eğitimini 2008-2013 arasında çift ana dal programı kapsamında Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi "Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü" ve "Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü" mezunu olarak derece ile tamamlamıştır. 2015'te İstanbul Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde "Avrupa Birliği Katılım Müzakereleri Sürecinde Türkiye'nin İstihdam Stratejisi" başlıklı tezi ile yüksek lisans programından mezun olmuştur. Aynı yıl başladığı Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri doktora programı kapsamında hazırladığı "İslam Ülkelerinde Emek Piyasası Yönetimi: Türkiye, Malezya ve Endonezya Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz" başlıklı doktora tezini savunma aşamasındadır. 2014'ten itibaren İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. 2015-2022 arasında ağırlıklı olarak sosyal politika alanında ulusal ve uluslararası indekslerce taranan bilimsel dergilerde yayımlanmış makaleleri ve kitap bölümleri bulunan Kocakaya, sosyal inovasyon ve girişimcilik alanında gençlere ve proje ekiplerine mentörlük ve danışmanlık vermektedir.

çici barınma merkezleri oluşturmuştur. Bazı ülkeler koronavirüs (Covid-19) salgını, Rusya-Ukrayna savaşı gibi olağanüstü ve acil durumlar olduğunda öğrenci/üniversite yurtlarını da geçici barınma ihtiyacı için kullanıma açmıştır. Ülkemizde sosyal tesis özelliğine haiz yurtlar koronavirüs salgınının Türkiye’de görülmeye başlandığı Mart 2019 ile tedbirlerin sonlandırıldığı 2021 yaz dönemi arasında yurt dışından gelen yolcuların on dört gün süreyle karantinada tutulması için de kullanılmıştır. Diğer yandan bu yurtlar geçmişte yaşanan deprem, yangın ve sel gibi afetlerde de hem afetzedelerin hem de arama kurtarma çalışmalarında görevli personellerin kullanımına tahsis edilmiştir. İzmir ve Elazığ depremleri, orman yangınları ve Karadeniz illerindeki sel felaketlerinde yurtlar –bugün olduğu gibi– afetzedelerin kullanımına açılmıştır.

Geçmişteki uygulamalar ve yükseköğrenimin ülke genelinde uzaktan eğitime geçmesi dikkate alındığında 6 ve 20 Şubat depremlerinden etkilenenlerin barınma, beslenme, sağlık ve rehabilitasyon gibi tüm ihtiyaçlarını gidermeye yönelik yurt merkezlerinin kullanımı yerinde bir uygulama olarak değerlendirilmektedir.

DÜNYADA AFETZEDELERİN BARINMA SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ OLARAK ÖĞRENCİ YURTLARI

Dünyada afet ve acil durumlarda kullanılmak üzere belirlenmiş geçici barınma merkezleri, en yakın yerel birimden en üst merkezi iradeye kadar farklı birimlerin yönetiminde ve farklı kapasitelerde oluşturulmuştur. Deprem, sel, fırtına, tsunami, yangın vb. felaketler karşısında afetzedelerin toplanma alanları, barınma merkezleri, gıda yardımı alabilecekleri kurumlar ve sağlık hizmetine erişim noktaları ile ilgili düzenli olarak bilgilendirmeler yapılmaktadır. Örneğin ABD’de Federal Acil Durum Yönetim Kurumu (Federal Emergency Management Agency, FEMA)³ merkez, bölge, yerel ofis ve iş birliği ağı ile meydana gelen afetlere müdahalede koordinasyonu sağlamaktadır. Kurumun eyaletlerin her birinde afet ve acil durum yönetim ofisi bulunmaktadır. Askeri birlikler, Amerikan Kızıl Haç, dini kurumlar, gö-

3 FEMA, <https://www.fema.gov>, (Erişim tarihi: 27 Şubat 2023).

nüllüler ve sivil toplum örgütleri sürecin paydaşı olarak tanımlanmıştır. Fırtına, tsunami, deprem ve yangın gibi afetlerde erken uyarı sistemleri, toplanma alanları, tahliye planları ve geçici mobil ve sabit olmayan barınma imkanları ve afet yardımları araçları kullanılmaktadır.⁴

Doğal afetlerin dışında savaş nedeniyle göç eden sığınmacıların barınma sorunlarına bakıldığında Rusya-Ukrayna savaşında Avrupa ülkelerine sığınan Ukraynalıların birçoğunun üniversite yurtları ve öğrenci evlerinde geçici olarak barınma ihtiyaçları karşılanmıştır. Polonya, Romanya, Slovakya, Macaristan ve Moldova ile başlayan göç dalgası İrlanda’ya kadar ulaşmıştır. Avrupa’nın nispeten daha az nüfuslu ülkesi İrlanda’da hükümet, öğrenci yurtlarını ara tatili fırsatı olarak geçici barınma imkanı olarak değerlendirmiştir. Ancak göç dalgası karşısında yurtların barınma kapasitesi yetersiz kalmış ve eğitim başladığında bir barınma krizi yaşanmıştır.⁵ Bu dönemde Türkiye’ye gelen Ukraynalılar ise Edirne ve Kırklareli’ndeki yurtlara yerleştirilmiş ve ihtiyaçlarını AFAD karşılamıştır.

Koronavirüs salgını da öğrenci yurtlarının geçici barınma ihtiyacı için kullanılmasına neden olmuştur. Özellikle ülkelerin diğer ülkelerden gelenlere uyguladığı karantina yaptırımlarında birçok ülkede imkanlar doğrultusunda karantina uygulamaları yurtlarda gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde ve Avrupa ülkelerinin birçoğunda görülen bu çözüm Mısır’da da uygulanmıştır.⁶

GSB YURTLARI VE ACİL DURUM SIRASINDA BARINMA İŞLEVİ: KORONAVİRÜS DÖNEMİ TECRÜBESİ

1961 Anayasası’nın 50. maddesi devletin maddi imkanları olmayan başarılı öğrencileri yükseköğrenim derece-

4 Bkz. FEMA.

5 Gráinne Ní Aodha, “Some Ukrainian Refugees to Remain in Student Housing Until Winter”, Breaking News, 17 Ağustos 2022, <https://www.breakingnews.ie/ireland/some-ukrainians-to-remain-in-student-accommodation-into-autumn-as-housing-squeeze-continues-1351466.html>, (Erişim tarihi: 22 Şubat 2023).

6 Mısır’da koronavirüs vakalarının artmasıyla birlikte Sağlık ve Nüfus Bakanlığı üniversite öğrenci yurtlarını hafif vakalar için izolasyon hastanesi olarak kullanmaya karar vermiştir. Bkz. Iman H. Wahdan, Marwa S. Abdou ve Nessorin A. Nimr, “COVID-19 Cases Isolated in an Alexandria University Student Dormitory”, *Journal of High Institute of Public Health*, Cilt: 50, Sayı: 2, (2020), s. 75-79.

TABLO 1. GSB YURLARININ SAYISI, ÖĞRENCİ KAPASİTESİ VE DOLULUK ORANI (2019-2023)

Eğitim Dönemi	Yatak Kapasitesi	Yerleştirilen Sayısı	Doluluk Oranı (Yüzde)
2019-2020	677.413	386.501	57
2020-2021	698.289	471.429	68
2021-2022	734.239	617.491	84
2022-2023	760.086	737.283*	97

Kaynak: Yazar tarafından GSB'nin 2019, 2020 ve 2021 faaliyet raporları ile 2021 ve 2022 mali durum ve beklentiler raporlarından hazırlanmıştır.

* Faaliyet raporlarında yer alan yatak kapasitesi ve açıklanan doluluk oranları üzerinden hesaplanmıştır.

lerinde burs ve gerekli diğer ihtiyaçlarıyla ilgili desteklemesini düzenlemektedir. Sosyal devlet anlayışının bir adımı olarak 22 Ağustos 1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu yürürlüğe girmiştir. Kanunun temel amacı şöyle belirtilmiştir:

Yurt içinde ve dışında yükseköğrenim gören öğrenciler için yurtlar yapmak ve bunların işletmesini sağlamak, beslenme yardımı yapmak, eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle milli ve manevi gelişmelerine katkı sağlamak, yükseköğrenim öğrencilerine kredi veya burs vermek, öğrencilerin yükseköğrenimlerini kolaylaştırmaktır.⁷

Kurum 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin ilgili maddeleri uyarınca GSB'nin bir hizmet birimi olarak tanımlanmış Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü olarak faaliyetlerini sürdürmüştür. Müdürlüğün görevlerini tanımlayan 351 sayılı Kanun'un adı ise Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri olarak düzenlenmiştir.⁸

Ülkemizde kurulduğu günden bugüne eğitim öğretime devam eden öğrencilerin barınma ve beslenme ihtiyaçlarının yanı sıra yaşam boyu öğrenme ve sağlıklı yaşam felsefesi ile psikososyal danışmanlık, kişisel gelişim, sosyokültürel faaliyetler ve beceri kazanımları gibi diğer gereksinimler için de hizmet sunabilen bu yurtlar birer sosyal tesis olarak işlev görmektedir.

Tablo 1'deki veriler dikkate alındığında 2021-2022 eğitim öğretim döneminde 81 ildeki yurtlar için başvuran 685 bin 530 öğrenciden 28 Mart 2022'ye kadar 617 bin 491 öğrencinin yerleştirilme işlemi gerçekleş-

tirilmiştir. 2022-2023 eğitim öğretim döneminde ise GSB raporlarında 23 bin 945 artırıldığı ifade edilen yatak kapasitesi ve açıklanan yüzde 97 yerleştirme oranı ile tahmin edilen yerleştirilen sayısı 737 bin 283'tür.

Çin'in Vuhan kentinde başlayan ve dünya genelinde bir salgına dönüşen⁹ koronavirüsün Türkiye'de görülmeye başlandığı Mart 2020 döneminde alınması gereken ulusal sağlık tedbirleri kapsamında GSB yurtları son derece önemli bir acil durum işlevi üstlenmiştir. İlk aşamada uzaktan eğitim yöntemi ile yükseköğrenime devam edilmesi kararı alınmış ve öğrencilerin ailelerinin yanına ulaşarak evlerinde karantinaya girmeleri sağlanmıştır. Akabinde yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın Türkiye'ye dönmeleri teşvik edilmiş, belirli bir tarihten itibaren ülkeye yurt dışı girişleri durdurulmuş ve bu süreçte yurt dışından gelen yolcuların on dört gün karantinada tutulması için 81 ildeki GSB yurtları tahsis edilmiştir.¹⁰

Bu dönemde OHAL ilan edilmemiş, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11/C maddesi ile 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 27. ve 72. maddeleri uyarınca İçişleri Bakanlığı tarafından valiliklere gönderilen tedbir genelgeleri kapsamında sokağa çıkma yasağı, tam/kısmi kapanma ve karantina tedbirleri alınmıştır.¹¹ Bu kapsamda 16 Mart 2020'de

9 Koronavirüs 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından "pandemi" olarak ilan edilmiştir.

10 AFAD koordinasyonunun, GSB, Sağlık Bakanlığı ve Kızılay arasında yapılan iş birliği protokolü ve il mülki idare amirlerinin yönetiminde süreç yürütülmüştür.

11 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 72. maddesi "hasta olanların veya hasta olduğundan şüphe edilenlerin ve hastalığı neşri tamim eylediği tetkikatı fenniye ile tebeyyün edenlerin fennen icap eden müddet zarfında ve sıhhat memurlarınca hanelerinde veya sıhhi ve fenni şartları haiz mahallerde tecrit ve müşahede altına vaz'ı" hükmünü içermektedir.

7 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu, Madde 2. 8 9 Temmuz 2018 tarihli ve 30473 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanan 703 sayılı kanun hükmünde kararname

81 ile gönderilen “Koronavirüs Tedbirleri” başlıklı genelge¹² planlı olarak yurt dışından getirilen vatandaşların GSB yurtlarında on dört gün gözlem ve izlemeye alınmasına ilişkin usul ve esasları belirlemiştir. Buna göre il mülki idare amirleri yurtların yönetiminden sorumlu olurken Sağlık Bakanlığı, GSB, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, AFAD ve Kızılay beslenme, hijyen, giyim, ısınma, sağlık taramaları ve lojistik gibi her türlü ihtiyacı giderme noktasında iş birliği yapmıştır.

Mart 2020’den 2021’in sonuna kadar etkileri devam eden koronavirüs salgını sürecinde bir dizi genelge¹³ yayımlanmış, uzaktan eğitim süreci boyunca yurtlar izolasyon tedbirleri kapsamında hizmet vermiştir. 4 Mart 2022 tarihli ve 25940 sayılı genelge ile maske, HES kodu ve PCR testi uygulamaları ile birlikte salgın tedbirleri kontrollü şekilde uygulamadan kaldırılmış ve Eylül 2022’de yurtlar da öğrencilerin kullanımına açılmıştır.

Koronavirüs salgını döneminde yurtlarda karantinaya alınan vatandaşlarımızın sayısına bakıldığında¹⁴ 81 ildeki 293 yurt kullanılmış; yurt dışından 97 ülkeden getirilen 65 bin 824 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, 7 bin 428 Sağlık Bakanlığı personeli, 3 bin 92 Adalet Bakanlığı personeli, 8 bin 668 askeri personel, 4 bin 325 tedbir amaçlı karantinaya alınan sivil vatandaş, 6 bin 227 sosyal izolasyon ve gözlem merkezinde tedavi gören vatandaş ve 50 bin 236 zorunlu izolasyon altına alınan vatandaş olmak üzere toplam 145 bin 800 kişi barındırılmıştır.

6 VE 20 ŞUBAT DEPREMLERİNİN SONRASINDA AFETZEDELER İÇİN GSB YURLARININ KATKISI

9 Nisan 2021 tarihli ve 31449 sayılı GSB Yurt Hizmetleri Yönetmeliği’nin 1. bölümünün 4. maddesi yurt ve barınma amacıyla kullanılan hizmet binalarında geçici

olarak barınanları misafir olarak tanımlamakta; 5. bölümün 20. maddesinde ise yurt ve barınma amacıyla kullanılan hizmet binalarında geçici barınma ile ilgili usul ve esasların bakanlık tarafından belirleneceğini düzenlemektedir. Bu yönetmelik ve OHAL Kanunu maddeleri dikkate alındığında GSB yurtlarının afetlerde kullanılmasının hukuki geçerliliği söz konusudur. 1983’te yayımlanan 2935 sayılı OHAL Kanunu¹⁵ doğal afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım durumlarında OHAL ilan edilmesi ve usulleriyle OHAL’lerde uygulanacak hükümleri belirlemektedir. Ülkede doğal afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım hallerinden birinin veya birden fazlasının görülmesi durumunda cumhurbaşkanı yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde altı ayı geçmemek üzere OHAL ilan edilmektedir. OHAL kararı *Resmî Gazete*’de yayımlanır ve TBMM’nin onayıyla geçerli olur. Cumhurbaşkanının istemi üzerine her defasında dört ayı geçmemek üzere bu süre uzatılabilir veya OHAL kaldırılabilir.

2935 sayılı Kanun’da OHAL kapsamında değerlendirilen afet durumlarında alınacak tedbirler 9. maddede düzenlenmektedir. Buna göre bölgenin belirli yerlerinde yerleşimi yasaklamak, belirli yerleşim yerlerine giriş ve çıkışı sınırlamak, belli yerleşim yerlerini boşaltmak veya başka yerlere nakletmek, resmi ve özel her derecedeki eğitim öğretim kurumlarında öğrenime ara vermek, öğrenci yurtlarını süreli veya süresiz olarak kapatmak, eğlence yerleri, oyun salonları ve konaklama tesislerini denetlemek ve bunların açılma-kapanma zamanını tayin etmek, sınırlamak, gerektiğinde kapatmak ve bu yerleri OHAL’in icaplarına göre kullanmak mümkündür.

OHAL Kanunu, GSB Yurt Hizmetleri Yönetmeliği, geçmişteki uygulamalar ve yükseköğrenimin ülke genelinde uzaktan eğitime geçmiş olması dikkate alındığında 6 Şubat 2023’te gerçekleşen ve on bir ilde yıkıma neden olarak depremler nedeniyle ilan edilen OHAL kapsamında depremezdelelerin barınma, beslenme, sağlık ve rehabilitasyon gibi tüm ihtiyaçlarını gidermeye yönelik yurtların kullanıma tahsis edilmesi yerinde bir uygulamadır. Nitekim GSB yurtları geç-

12 T.C. İçişleri Bakanlığı, 26002637-249-E.7319 sayılı “Koronavirüs Tedbirleri-Yurtlarda Konaklama” konulu genelge

13 T.C. İçişleri Bakanlığı 11 Eylül 2020 tarihli ve 14810 sayılı “Yurt ve Pansiyonlarda İzolasyon” konulu genelgesi; T.C. İçişleri Bakanlığı 27 Haziran 2021 tarihli ve 10530 sayılı “Kademeli Normalleşme 3. Etap” genelgesi

14 *Faaliyet Raporu 2021*, (T.C. GSB, Ankara: 2022), s. 220.

15 *Resmî Gazete*, Tarih: 27.10.1983, Sayı: 18204.

mişte deprem, yangın ve sel gibi afetlerde de hem afetzedelerin hem de arama kurtarma çalışmalarında görevli personellerin kullanımına tahsis edilmiştir.¹⁶ Bu afetlere bakıldığında 30 Ekim 2020'de gerçekleşen İzmir depremde 849 arama kurtarma personeli ve 2 bin 244 depremzede olmak üzere toplam 3 bin 93 kişi yurtlarda misafir edilmiştir. Yine 24 Ocak 2020'de Elazığ'da meydana gelen depremde 472 öğrenci yurtlarda barındırılmıştır. Depremlerin dışında geçtiğimiz yıllarda meydana gelen ve yaz aylarında Türkiye genelinde meydana gelen yangınlarda Antalya, Muğla ve Aydın'da 2 bin 310 yangınla mücadele personeli ve 764 afetzede olmak üzere toplam 3 bin 74 kişi; Karadeniz'de meydana gelen sel felaketinde de 995 arama kurtarma ekibi görevlisi ve 516 afetzede olmak üzere toplam 1.511 kişi yurtlarda misafir edilmiştir.

Yurtların yemek, ısınma, hijyen, güvenlik, tedavi, rehabilitasyon ve eğitim gibi ihtiyaçların karşılanabileceği sosyal merkezler olması, yeterli sayıda personelin istihdam edilmesi, buldukları illerin mülki idari amirleri ve bakanlık yöneticilerinin nezaretinde olmaları gibi özellikleri dikkate alındığında GSB yurtları kamusal hizmetlerin vatandaşlara en etkin şekilde sunulmasını sağlayabilecek kurumlar arasında öne çıkmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

GSB yurtları her türlü afet sonrasında temel ihtiyaçların (yemek, ısınma, hijyen, güvenlik, tedavi, rehabilitasyon ve eğitim gibi) giderilmesi ve sosyal hizmetlerin etkin şekilde gerçekleştirilerek afetzedelere yönelik yardım ve hizmetlerin tek merkezde koordinasyonunun yapılabilmesi açısından güvenli bir geçici barınma merkezi olarak konumlandırılabilir.

6 ve 20 Şubat'ta gerçekleşen ve on bir ili etkileyen depremler nedeniyle depremzedeler için geçici bir barınma merkezi görevi üstlenen bu yurtlar geçmişte deprem, yangın ve sel gibi afetlerde de hem afetzedelerin hem de arama kurtarma çalışmalarında görevli

personellerin kullanımına tahsis edilmiştir. GSB yurtlarının bu şekilde kullanılması OHAL Kanunu'nun ilgili maddeleri, GSB Yurt Hizmetleri Yönetmeliği ve geçmişteki kullanımda elde edilen faydalar göz önüne alındığında afet yönetimi açısından yerinde bir uygulama olarak nitelendirilmektedir. On bir ili etkileyen bu afetin eğitim öğretim dönemi öncesi meydana gelmesi, yükseköğretimde yer alan ciddi sayıda öğrencinin bu durumdan etkilenmesi, öğrenci ve öğretim üyelerinin bu illerde gönüllü olarak görev alması ve koronavirüs salgınında ülkece başarıyla yürütülen yükseköğretim uzaktan eğitim tecrübesi dikkate alındığında GSB yurtlarının geçici barınma merkezi olarak kullanıldığı süre içerisinde 2022-2023 bahar döneminde eğitim öğretim uzaktan eğitimle devam etmesi kararı da yasal ve yerinde bir uygulama olarak değerlendirilmektedir.

Bu süreçle ilgili öneriler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Uzaktan eğitim uygulamasının tüm üniversitelerde eğitim öğretim faaliyetlerinin aksamayacak şekilde devam etmesi için gerekli sistem, materyal ve teknik destekler yeterli ölçüde ilgili kurumlar tarafından titizlikle sağlanmalıdır.
- GSB yurtlarının geçici barınma merkezi olarak kullanımına ilişkin 2023-2024 eğitim öğretim dönemi faaliyetlerini etkilemeyecek şekilde bitiş tarihi ilan edilmelidir.
- Yükseköğretim kurumlarının 2023-2024 eğitim öğretim dönemi öncesinde yapılmak kaydı ile 2022-2023 eğitim öğretim döneminde uzaktan eğitim yapılan veya yapılamayan derslere ilişkin talep olması halinde yüz yüze telafi eğitimlerinin gerçekleştirilebilmesi düşünülmelidir.
- GSB yurtlarında depremzedelere yönelik sosyal hizmetlerin etki ölçümünü gerçekleştirilecek ve literatürde önemli bir boşluğu dolduracak bilimsel araştırma ve raporlama faaliyetleri gerçekleştirilmelidir.

¹⁶ Faaliyet Raporu 2021, s. 220.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve SETA Vakfı'nın yayın politikasını yansıtmayabilir.